

LEGE

pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – La articolul 10 din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 38–39, art. 280), cu modificările și completările ulterioare, alineatul (2) se modifică după cum urmează:

în partea introductivă, textul „inclusiv notarii publici, executorii judecătorești, mediatorii și avocații” se substituie cu textul „inclusiv mediatorii, notarii, avocații, executorii judecătorești, experții judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreții și traducătorii, administratorii autorizați”;

litera a) va avea următorul cuprins:

„a) în cazul unităților și al persoanelor fizice, altele decât cele înregistrate de către organul înregistrării de stat, al mediatorilor, al notarilor, al avocaților, al executorilor judecătorești și al experților judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, al interpreților și traducătorilor, al administratorilor autorizați, să se înregistreze ca plătitor de prime de asigurare obligatorie de asistență medicală la agenția teritorială a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină în termen de o lună de la data eliberării deciziei de înregistrare, a atestatului de mediator, a licenței de notar, de avocat, de executor judecătoresc sau de expert judiciar care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, a autorizației pentru activitatea de interpret și/sau traducător, administrator autorizat;”.

Art. II. – La articolul 5 alineatul (1) litera b) din Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova,

2000, nr. 1–4, art. 2), cu modificările și completările ulterioare, textul „avocați, notari publici, executori judecătorești, administratori autorizați și mediatori” se substituie cu textul „mediatori, notari, avocați, executori judecătorești, experți judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreți și traducători, administratori autorizați”.

Art. III. – Articolul 202¹⁰ din Codul vamal al Republicii Moldova nr. 1149/2000 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 1 ianuarie 2007), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

alineatul (4) se abrogă;

la alineatul (5), în partea introductivă, textul „sau în ordonanță” se exclude;

alineatul (11) se abrogă.

Art. IV. – Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 18–19, art. 57), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 2, textul „asupra notarilor publici, avocaților, mediatorilor și executorilor judecătorești” se substituie cu textul „asupra mediatorilor, notarilor, avocaților, executorilor judecătorești, experților judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreților și traducătorilor, administratorilor autorizați”.

2. La articolul 3, la noțiunea de „angajator”, textul „inclusiv notar public, executor judecătoresc, mediator sau avocat” se substituie cu textul „inclusiv mediator, notar, avocat, executor judecătoresc, expert judiciar care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpret și traducător, administrator autorizat”.

3. Articolul 24 va avea următorul cuprins:

„Art. 24. – Unitățile și persoanele fizice, altele decât cele înregistrate de către organul înregistrării de stat, mediatorii, notarii, avocații, executorii judecătorești, experții judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreții și traducătorii, administratorii autorizați se vor înregistra la agenția teritorială a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină în termen de o lună de la data eliberării deciziei de înregistrare, a atestatului de mediator, a licenței de notar, de avocat, de executor judecătoresc sau de expert judiciar care activează în

cadrul unui birou de expertiză judiciară, a autorizației pentru activitatea de interpret și/sau traducător, de administrator autorizat.”

4. Anexa nr. 1:

la punctul 2, litera f) va avea următorul cuprins:

„f) persoanele angajate de către mediatori, notari, avocați, executori judecătorești, experți judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreți și traducători, administratori autorizați.”

la punctul 3, textul „notarii publici, executorii judecătorești, mediatorii și avocații” se substituie cu textul „mediatorii, notarii, avocații, executorii judecătorești, experții judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreții și traducătorii, administratorii autorizați”.

5. Punctul 2 din anexa nr. 2 va avea următorul cuprins:

„2. Mediatorii, notarii, avocații, executorii judecătorești, experții judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreții, traducătorii și administratorii autorizați, indiferent de forma juridică de organizare a activității, neangajați, care au obținut atestat, licență sau autorizație în modul stabilit de lege.”

Art. V. – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 248–251, art. 699), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 6:

punctul 12) va avea următorul cuprins:

„12) *expert judiciar* – persoană calificată care este abilitată, conform legii, să efectueze expertize și să formuleze concluzii în specialitatea în care este autorizată, cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, fenomene și procese, organismul și psihicul uman, și care este inclusă în Registrul de stat al experților judiciari;”

articolul se completează cu punctele 12¹)–12⁵) cu următorul cuprins:

„12¹) *expertiză judiciară* – activitate de cercetare științifico-practică desfășurată în cadrul procesului penal, în scopul aflării adevărului prin efectuarea unor cercetări metodice, cu aplicarea de cunoștințe speciale și procedee tehnico-

științifice pentru formularea unor concluzii argumentate cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, fenomene și procese, corpul și psihicul uman, ce pot servi drept probe într-un proces judiciar;

12²) *expertiză individuală* – expertiză judiciară efectuată de un singur expert judiciar în unul sau mai multe domenii de specializare a expertizei judiciare;

12³) *expertiză monospecializată* – expertiză judiciară ale cărei cercetări se efectuează cu aplicarea cunoștințelor dintr-un singur domeniu al științei, tehnicii sau dintr-un alt domeniu al activității umane;

12⁴) *expertiză de bază* – expertiză judiciară în care se efectuează volumul principal de examinări;

12⁵) *expertiză primară* – expertiză judiciară efectuată de către un expert judiciar sau de către o comisie de experți judiciari pentru prima dată, în cazul în care obiectul de cercetare nu a mai fost supus anterior, în cadrul unui proces, vreunei expertize de aceeași specializare;”

se completează cu punctul 28¹) cu următorul cuprins:

„28¹) *ordonator al expertizei judiciare* – instanță de judecată sau parte în procesul penal care are dreptul de a dispune, respectiv, de a solicita în mod independent efectuarea unei expertize judiciare;”.

2. Articolul 22 va avea următorul cuprins:

„Articolul 22. Dreptul de a nu fi urmărit sau judecat de mai multe ori

(1) Nimeni nu poate fi urmărit penal sau judecat pentru săvârșirea faptei penale cu privire la care a fost emisă o ordonanță neanulată de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire penală și/sau de clasare a cauzei, sau de refuz în pornirea urmăririi penale ori cu privire la care a fost pronunțată o hotărâre judecătorească definitivă de condamnare, de achitare sau încetare a procesului penal.

(2) Hotărârea judecătorească definitivă împiedică pornirea sau continuarea procesului penal în privința aceleiași persoane pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor când fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente au afectat hotărârea respectivă.

(3) Ordonanțele procurorului de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire penală și/sau de clasare a cauzei ori de refuz în pornirea urmăririi penale împiedică pornirea sau continuarea procesului penal în privința aceleiași persoane pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor când aceste ordonanțe au fost anulate.”

3. La articolul 57 alineatul (2) punctul 8), textul „expertizei departamentale” se substituie cu textul „expertizei judiciare”.

4. În cuprinsul articolului 87, după textul „organul de urmărire penală”, la orice formă gramaticală, se introduce textul „, procurorul, organul de constatare”, la forma gramaticală corespunzătoare.

5. Articolul 88:

la alineatul (3):

punctele 3) și 7) vor avea următorul cuprins:

„3) să se prezinte în fața ordonatorului expertizei judiciare pentru a da explicații cu privire la conținutul raportului de expertiză judiciară;”

„7) să comunice rezultatele expertizei judiciare doar ordonatorului acesteia;”

alineatul se completează cu punctele 10) și 11) cu următorul cuprins:

„10) să se opună și să nu admită vreo încercare de exercitare a influenței asupra sa în scopul întocmirii raportului de expertiză judiciară în favoarea unuia dintre participanții la proces sau în interesul altor persoane;

11) să informeze în scris, în cazul în care s-a încercat exercitarea unei influențe asupra sa în circumstanțele prevăzute la pct. 10), conducătorul instituției publice de expertiză judiciară, ordonatorul expertizei judiciare sau, după caz, organul de urmărire penală, procurorul competent.”

alineatul (5) se completează cu punctul 8) cu următorul cuprins:

„8) să ceară ordonatorului expertizei judiciare asigurarea securității sale în cazul în care există un pericol pentru viața sau sănătatea sa.”

6. La articolul 120, textul „medico-legală” se substituie cu cuvântul „respectivă”.

7. La articolul 132¹¹, textul „prin expertiză tehnică” se substituie cu textul „prin constatare tehnico-științifică sau, după caz, prin expertiză judiciară”.

8. Articolul 139 va avea următorul cuprins:

„Articolul 139. Condițiile efectuării constatării tehnico-științifice și medico-legale

(1) În cazul în care există pericol de dispariție a unor probe sau de modificare a unor situații de fapt și este necesară explicarea de urgență a unor fapte sau circumstanțe ale cauzei, procurorul, organul de urmărire penală, organul de constatare sau instanța de judecată poate folosi cunoștințele unui specialist, dispunând, la cererea părților, iar procurorul, organul de urmărire penală, organul de constatare – și din oficiu, efectuarea constatării tehnico-științifice sau medico-legale.

(2) Constatarea tehnico-științifică și cea medico-legală pot fi efectuate și de către un expert judiciar înscris în Registrul de stat al experților judiciari.”

9. Articolul 140:

în textul articolului, după cuvintele „organ de urmărire penală”, la orice formă gramaticală, se introduce textul „, procuror, organ de constatare” la forma gramaticală corespunzătoare;

la alineatul (4), cuvântul „dispune” se substituie cu cuvântul „dispun”, iar cuvântul „cere” se substituie cu cuvântul „cer”.

10. Articolul 141:

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Organul de urmărire penală, procurorul, organul de constatare sau instanța de judecată informează părțile că au dreptul să ia cunoștință de raportul de constatare tehnico-științifică sau medico-legală, întocmind un proces-verbal în cazul exercitării acestui drept.”

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Dacă se constată că raportul tehnico-științific ori medico-legal nu este complet sau concluziile acestuia nu sînt exacte, se dispune efectuarea unei expertize judiciare.”

la alineatul (3), după textul „organul de urmărire penală,” se introduce textul „,procuror sau organul de constatare,”.

11. Articolul 142:

la alineatul (1), textul „de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată, precum și din oficiu de către organul de urmărire penală” se substituie cu textul „de către organul de urmărire penală, procuror sau de către instanța de judecată, precum și din oficiu de către organul de urmărire penală sau procuror”.

alineatele (2) și (3) vor avea următorul cuprins:

„(2) Părțile, din inițiativă proprie și pe cont propriu, sînt în drept, prin intermediul organului de urmărire penală, al procurorului sau al instanței de judecată, să înainteze instituției publice de expertiză judiciară/biroului de expertiză judiciară o cerere privind efectuarea expertizei judiciare pentru constatarea circumstanțelor care, în opinia lor, vor putea fi utilizate în apărarea intereselor lor. În acest caz, organul de urmărire penală, procurorul sau instanța de judecată este obligată să remită instituției publice de expertiză judiciară/biroului de expertiză judiciară materialele necesare efectuării expertizei judiciare. Raportul de expertiză judiciară întocmit la cererea părților se prezintă de către parte organului de urmărire penală, procurorului sau instanței de judecată, se anexează la materialele cauzei penale și urmează a fi apreciat în coroborare cu alte probe. În cazul în care, reieșind din concluziile formulate de experți în rapoartele de expertiză anterioare, se constată inoportunitatea dispunerii expertizei judiciare solicitate de către părți, iar efectuarea unei alte expertize va condiționa tergiversarea procesului penal, organul de urmărire penală, procurorul sau instanța de judecată respinge cererea părților.

(3) Expertiza judiciară se efectuează de către expertul judiciar înscris în Registrul de stat al experților judiciari. În cazul în care în Registrul de stat al experților judiciari nu sînt experți de specializarea necesară sau în cazul în care nu poate fi numit un alt expert judiciar din motive de incompatibilitate, în calitate de expert judiciar poate fi recunoscută ad-hoc o persoană competentă în specializarea solicitată pentru efectuarea expertizei judiciare.”

12. La articolul 143, alineatul (2) se abrogă.

13. Articolul 144:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) În cazul existenței temeiurilor, expertiza judiciară se dispune de către organul de urmărire penală sau procuror, prin ordonanță, precum și de către instanța de judecată, prin încheiere. În ordonanță sau în încheiere se indică: cine a inițiat dispunerea expertizei judiciare; temeiurile pentru care se dispune expertiza judiciară; obiectele, documentele și alte materiale prezentate expertului cu

mențiunea când și în ce împrejurări au fost descoperite și ridicate; întrebările formulate expertului; denumirea instituției de expertiză judiciară sau, după caz, numele și prenumele expertului căruia i se pune în sarcină efectuarea expertizei judiciare.”

la alineatul (3), după textul „de către organul de urmărire penală” se introduce textul „, procuror sau instanța de judecată”.

14. Articolul 145:

alineatele (1) și (3) vor avea următorul cuprins:

„(1) Organul de urmărire penală, procurorul sau instanța de judecată, în cazul în care dispune efectuarea expertizei judiciare, informează în scris părțile despre obiectul expertizei judiciare și întrebările la care trebuie să dea răspunsuri expertul și le explică părților că au dreptul de a face observații cu privire la aceste întrebări și de a cere modificarea sau completarea lor, precum și dreptul de a cere numirea a câte un expert recomandat de fiecare dintre ele pentru a participa la efectuarea expertizei judiciare.”

„(3) După examinarea obiecțiilor și a cererilor înaintate de părți, organul de urmărire penală, procurorul sau instanța de judecată informează expertul judiciar cu privire la noile circumstanțe ce implică efectuarea expertizei judiciare.”

15. Articolul 146:

la alineatul (1), după textul „cu un grad sporit de complexitate” se introduce textul „sau voluminoase”;

articolul se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Expertiza judiciară în comisie se dispune și în cazul în care expertizele efectuate anterior prezintă concluzii divergente. În cadrul expertizei judiciare în comisie pot fi formulate întrebări referitoare la cauzele divergențelor dintre concluziile expertizelor anterioare.”

alineatele (2) și (3) vor avea următorul cuprins:

„(2) La finalul cercetărilor în cadrul expertizei judiciare în comisie se întocmește un singur raport de expertiză judiciară, care este semnat de către toți experții din componența comisiei.

(3) În situația în care nu există o concluzie comună, unanim acceptată, în raportul de expertiză judiciară se prezintă concluzia acceptată de majoritatea experților participanți la efectuarea expertizei judiciare în comisie ori se declară imposibilitatea prezentării unor concluzii comune. Opiniile divergente ale experților se expun în concluzii separate care se anexează la raportul de expertiză judiciară și se prezintă ordonatorului expertizei judiciare.”

la alineatul (4), după textul „organului de urmărire penală” se introduce, în ambele cazuri, textul „, procurorului”.

16. Articolul 147:

se completează cu alineatul (1²) cu următorul cuprins:

„(1²) Expertiza judiciară complexă se poate efectua fie de către o comisie de experți calificați în diferite genuri de expertiză judiciară, fie de către un singur expert calificat în mai multe genuri de expertiză judiciară.”

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În baza totalității datelor constatate în cadrul expertizei judiciare complexe, experții întocmesc un singur raport de expertiză judiciară, în care se indică cercetările efectuate de fiecare expert, volumul acestora, numele, prenumele experților care au formulat răspunsuri la întrebări și concluziile la care s-a ajuns.”

17. Articolul 148 va avea următorul cuprins:

„Articolul 148. Expertiza judiciară suplimentară și expertiza judiciară repetată

(1) Dacă organul de urmărire penală, procurorul ori instanța de judecată care a dispus efectuarea expertizei judiciare constată că raportul expertului nu este complet și necesită explicații sau completări ori dacă apar întrebări noi referitoare la circumstanțele examinate și, în toate cazurile, răspunsurile nu pot fi obținute prin audierea expertului, se dispune efectuarea unei expertize judiciare suplimentare de către același expert sau de către un alt expert.

(2) Dacă concluziile expertului sînt neclare, contradictorii, neîntemeiate, dacă există îndoieli în privința veridicității lor și dacă aceste deficiențe nu pot fi înlăturate prin audierea expertului sau dacă a fost încălcată ordinea procesuală de efectuare a expertizei judiciare, poate fi dispusă efectuarea unei expertize judiciare repetate de către un alt expert sau o altă comisie de experți. Expertul sau experții care au efectuat expertiza judiciară primară sau suplimentară pot asista la

efectuarea expertizei judiciare repetate pentru a da explicații pe marginea concluziilor formulate în urma expertizei judiciare primare, însă nu pot participa la efectuarea investigațiilor și la întocmirea concluziilor.

(3) Expertiza judiciară repetată se dispune în cazurile în care:

- a) concluziile expertului sînt neclare, contradictorii, neîntemeiate sau există îndoieli în privința veridicității acestora;
- b) ordonatorul expertizei judiciare sau instanța de judecată a constatat că expertul judiciar nu avea dreptul să o efectueze ori și-a depășit competența;
- c) a fost încălcată ordinea procesuală de dispunere a expertizei judiciare;
- d) s-au constatat încălcări ale metodelor sau procedurilor de efectuare a expertizei judiciare;
- e) concluziile expertului nu au fost corelate cu datele de fapt puse la dispoziția lui;
- f) există contradicții esențiale între opiniile experților participanți la efectuarea unei expertize judiciare în comisie.

(4) Rezultatele expertizei judiciare repetate au aceeași valoare probantă ca și rezultatele expertizei judiciare anterioare și se apreciază în coroborare cu alte probe.

(5) În ordonanța sau în încheierea prin care s-a dispus expertiza judiciară suplimentară sau repetată trebuie să fie concretizate motivele dispunerii ei. În cazul dispunerii expertizei judiciare suplimentare sau repetate se prezintă raportul expertizei judiciare primare, precum și toate materialele depuse în cadrul expertizei judiciare primare.”

18. La articolul 149 alineatul (1), după cuvintele „Organul de urmărire penală” se introduce textul „, , procurorul”.

19. Articolul 150:

la alineatul (1), după cuvintele „organul de urmărire penală” se introduce textul „, , procurorul”;

la alineatul (3), după cuvintele „Organul de urmărire penală” se introduc cuvintele „sau procurorul”.

20. Articolul 151 va avea următorul cuprins:

„Articolul 151. Întocmirea și prezentarea raportului de către expert

(1) După efectuarea investigațiilor necesare, expertul întocmește un raport, în formă scrisă, tipărită, în limba română, care este structurat în trei părți: partea introductivă, partea descriptivă și concluziile.

(2) În partea introductivă a raportului de expertiză judiciară se indică:

- a) denumirea și adresa juridică ale instituției publice de expertiză judiciară sau ale biroului de expertiză judiciară;
- b) datele privind actul de dispunere a expertizei judiciare;
- c) datele ordonatorului expertizei judiciare;
- d) denumirea și adresa juridică ale laboratorului în care a fost efectuată expertiza judiciară;
- e) mențiunea despre informarea privind drepturile și obligațiile prevăzute de prezentul cod și privind răspunderea pentru încălcarea prevederilor art. 312 și 315 din Codul penal;
- f) data întocmirii raportului de expertiză judiciară, numărul, tipul și genul expertizei judiciare;
- g) datele expertului sau ale experților participanți la efectuarea expertizei judiciare (numele, prenumele, numărul licenței, specializarea în care este calificat, gradul de calificare, precum și, dacă este cazul, gradul științific, specialitatea deținută și vechimea în muncă în calitate de expert judiciar în specialitatea respectivă);
- h) datele persoanelor care au participat, precum și ale celor care au asistat la efectuarea expertizei judiciare;
- i) expunerea succintă a circumstanțelor cazului pentru a cărei soluționare se solicită efectuarea expertizei judiciare;
- j) lista materialelor și a obiectelor prezentate pentru expertiza judiciară;
- k) problemele înaintate spre soluționare;
- l) în cazul expertizei judiciare suplimentare sau al celei repetate – motivele dispunerii acesteia, precum și datele expertizei judiciare primare (numărul, data întocmirii raportului de expertiză judiciară, numele și prenumele experților participanți la efectuarea expertizei judiciare, concluziile acestora).

(3) În partea descriptivă, în funcție de genul expertizei judiciare efectuate, raportul de expertiză judiciară conține următoarele informații:

- a) date despre starea obiectelor supuse examinării (prezența și starea ambalajului) sau date despre persoanele examinate, modalitățile de transportare și de ambalare a materialelor și obiectelor prezentate pentru expertiza judiciară;
- b) conținutul etapelor de examinare, cu indicarea metodelor de cercetare și a metodicilor aplicate, a mijloacelor tehnice și a materialelor de consum folosite, a condițiilor de utilizare a acestora și a rezultatelor obținute;

c) obiectivele, condițiile de efectuare și rezultatele experimentelor (dacă acestea au fost realizate), precum și rezultatele obținerii unor modele de comparație;

d) date privind deteriorarea sau consumul obiectelor supuse examinării;

e) evaluarea pe etape a cercetărilor, analiza rezultatelor obținute, formularea și motivarea concluziilor;

f) referiri la ilustrații, anexe și explicațiile necesare pentru acestea;

g) circumstanțele relevante identificate de expert, în privința cărora nu au fost adresate întrebări;

h) concluziile prealabile;

i) argumentarea imposibilității de a răspunde la toate sau la unele întrebări formulate în cazul când materialele prezentate nu au fost suficiente sau întrebările formulate nu țin de competența expertului, sau nivelul științei și practica expertizelor nu permit găsirea răspunsurilor la aceste întrebări;

j) caracteristica succintă a dispozitivelor și a materialelor utilizate, regimul procesului de fixare și imprimare. Pentru mijloacele tehnice și programele soft se indică tipul, modelul, producătorul, denumirea și versiunea programului soft utilizat, programul de obținere și imprimare a imaginilor.

(4) În partea finală a raportului de expertiză judiciară sînt expuse concluziile expertului, care cuprind răspunsurile la întrebările formulate de către ordonatorul expertizei judiciare. Răspunsurile se formulează exact, pentru a exclude interpretările echivoce.

(5) La raportul expertului se anexează corpurile delictive, probele grafice, alte materiale rămase după efectuarea investigațiilor, precum și fotografiile, schițe și grafice ce confirmă concluziile expertului.

(6) Raportul de expertiză judiciară este semnat de expertul/experti care l-a/l-au întocmit conform competențelor, aplicîndu-se ștampila acestuia/acestora pe fiecare pagină și pe toate anexele.

(7) Raportul de expertiză judiciară sau declarația expertului judiciar privind imposibilitatea prezentării unor concluzii, precum și procesul-verbal de audiere a expertului se comunică părților imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile lucrătoare de la primirea lor de către organul de urmărire penală, procuror sau instanța de judecată, și li se explică în scris că au dreptul să dea explicații, să facă obiecții, precum și să ceară înaintarea unor întrebări suplimentare expertului, efectuarea unei expertize judiciare.”

21. La articolul 153 alineatul (1), după textul „organul de urmărire penală” se introduce textul „sau procurorul”.

22. La articolul 273 alineatul (2), după textul „să citeze persoane și să obțină de la ele declarații,” se introduce textul „să dispună efectuarea constatărilor tehnico-științifice și medico-legale.”

23. Articolul 287 va avea următorul cuprins:

„Articolul 287. Reluarea urmăririi penale

(1) Reluarea urmăririi penale după încetarea urmăririi penale, după scoaterea persoanei de sub urmărire și/sau după clasarea cauzei se dispune prin ordonanță de către procurorul ierarhic superior dacă se constată că:

1) decizia este afectată de un viciu fundamental;

2) apar fapte noi sau recent descoperite, care existau la data adoptării ordonanței de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire și/sau de clasare a cauzei, dar despre care nu avea cunoștință organul de urmărire penală și care sînt de natură să afecteze hotărîrea pronunțată.

(2) Urmărirea penală poate fi reluată și de către judecătorul de instrucție în cazul admiterii, potrivit art. 313, a plîngerii împotriva ordonanței de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire și/sau de clasare a cauzei și a plîngerii împotriva ordonanței de menținere a celei contestate în ordinea controlului ierarhic superior.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (1) și (2), dacă, pe baza datelor din dosar, procurorul consideră necesară luarea unei măsuri preventive sau unei măsuri asigurătorii, el procedează în modul prevăzut de prezentul cod.

(4) Reluarea urmăririi penale poate avea loc doar în interiorul termenului de prescripție de tragere la răspundere penală pentru fapta respectivă, cu excepția cazului cînd aceasta este necesară pentru reabilitarea persoanei.”

24. La articolul 326 alineatul (2), cuvintele „neîntemeiat sau ilegal” se exclud.

25. În textul codului, cuvîntul „expertiză”, la orice formă gramaticală, se substituie cu textul „expertiză judiciară” la forma gramaticală corespunzătoare, cu excepția art. 66 alin. (5) pct. 4), a art. 69 alin. (1) pct. 7) și alin. (2) pct. 2) lit. b), a art. 138³, a art. 471 alin. (5), a art. 489 alin. (3) și a art. 492 alin. (1).

Art. VI. – Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 130–134, art. 415), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 53 alineatul (1), textul „Instanța audiază persoana a cărei recuzare se solicită, dacă aceasta dorește să dea explicații,” se substituie cu textul „Instanța examinează explicațiile persoanei a cărei recuzare se solicită, dacă acestea au fost depuse.”.

2. Articolul 124 va avea următorul cuprins:

„Articolul 124. Decăderea din dreptul de a cere efectuarea expertizei judiciare

(1) Partea care cere efectuarea expertizei judiciare este obligată să achite plata pentru serviciile de efectuare a expertizei judiciare în condițiile legii.

(2) Neplata de către solicitantul expertizei judiciare a sumei pentru efectuarea acesteia atrage decăderea din dreptul de a solicita repetat efectuarea expertizei judiciare.

(3) În cazul în care partea care a solicitat expertiza judiciară va demonstra că a fost în imposibilitate să achite costul expertizei judiciare, din motive ce nu îi sînt imputabile, în termenul stabilit de expert, de instituția publică de expertiză judiciară sau de biroul de expertiză judiciară, instanța de judecată va decide asupra cererii repetate de efectuare a expertizei judiciare.”

3. La articolul 149, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Expertiza judiciară se efectuează de către un expert judiciar înscris în Registrul de stat al experților judiciari. În cazul în care în Registrul de stat al experților judiciari nu sînt experți de specializarea necesară sau în cazul în care nu poate fi numit un alt expert judiciar din motive de incompatibilitate, în calitate de expert judiciar poate fi recunoscută ad-hoc o persoană competentă în specializarea solicitată pentru efectuarea expertizei judiciare.”

4. Articolul 150 va avea următorul cuprins:

„Articolul 150. Acțiuni premergătoare expertizei judiciare

După desemnarea expertului, instanța judecătorească convoacă o ședință cu participarea părților, în cadrul căreia se stabilește legătura dintre expert și părți, etapa la care părțile pot fi admise să participe la investigațiile expertului, se aduce la cunoștință părților obiectul expertizei judiciare și întrebările la care expertul urmează să ofere răspunsuri și li se explică faptul că au dreptul de a face observații cu privire la aceste întrebări și de a cere modificarea sau completarea lor.”

5. Articolul 151 va avea următorul cuprins:

„Articolul 151. Recuzarea expertului

(1) Înaintea desemnării expertului, participanții la proces sînt obligați să formuleze recuzări, dacă există temeiurile prevăzute la art. 51, în privința expertului înscris în Registrul de stat al experților judiciari. Temeiul recuzării trebuie dovedit. Dacă participanții la proces nu au formulat recuzări în privința expertului judiciar și nu a fost desemnat expertul care va efectua expertiza judiciară, instituția de expertiză judiciară poate desemna oricare expert pentru efectuarea acesteia.

(2) Cererea de recuzare a expertului înscris în Registrul de stat al experților judiciari se depune odată cu cererea de efectuare a expertizei judiciare și se examinează de către instanța de judecată în condițiile art. 53 alin. (1).

(3) Recuzarea se judecă în ședință de judecată, cu citarea participanților la proces și înștiințarea expertului recuzat. Neprezentarea acestora nu afectează valabilitatea actului dispus de instanță.

(4) Încheierea prin care este soluționată recuzarea expertului poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

(5) Dacă, pentru efectuarea expertizei judiciare, a fost desemnată o persoană recunoscută ad-hoc în calitate de expert judiciar în condițiile art. 149 alin. (1), aceasta poate fi recuzată în temeiurile art. 51 și în condițiile art. 53 alin. (1).

(6) Dacă temeiul de recuzare a expertului a apărut ulterior, se vor aplica prevederile art. 52 și 53.”

6. La articolul 152 alineatul (3), textul „să solicite instanței ordonarea efectuării unei expertize repetate, suplimentare, colegiale sau complexe” se substituie cu textul „să solicite instanței ordonarea efectuării unei expertize judiciare primare, de bază, individuale, monospecializate sau repetate, suplimentare, în comisie, complexe și a altor tipuri de expertiză conform legislației”.

7. La articolul 153 alineatul (1), textul „materialele trimise la expertiză, alte date privind efectuarea expertizei, termenul acordat pentru efectuarea expertizei și prezentarea raportului de expertiză, alte date prevăzute de lege” se substituie cu textul „materialele în litigiu și cele trimise la expertiză judiciară pentru comparație,

alte date privind efectuarea expertizei judiciare, în sarcina cui se pune achitarea costului expertizei judiciare, alte date prevăzute de lege”.

8. La articolul 154, alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Expertul este obligat să prezinte explicații instanței judecătorești ori de câte ori i se cere. Expertul poate da explicații instanței în scris, prezentându-se personal în ședință la ora, data și locul citării, sau poate comunica cu instanța și participanții la proces prin videoconferință. În cazul neprezentării nejustificate a explicațiilor, al modificării raportului de expertiză judiciară în ședință de judecată față de cel depus în scris, al refuzului de a efectua expertiza judiciară, dacă este obligat să o efectueze, sau al neprezentării materialelor din dosar ori a altor materiale utilizate, cheltuielile suportate de persoanele interesate vor fi puse în sarcina expertului. În aceste cazuri, expertului i se poate aplica și amendă de 15 unități convenționale. În cazul neîndeplinirii obligațiilor după aplicarea amenzii sau în caz de nerecuperare a cheltuielilor suportate de persoanele interesate, sancțiunea cu amendă se aplică repetat.”

9. Articolele 156, 157 și 159 se abrogă.

Art. VII. – La articolul 58 din Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 214–220, art. 704), cu modificările și completările ulterioare, alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Expertiza judiciară se efectuează de către un expert judiciar înscris în Registrul de stat al experților judiciari. În cazul în care în Registrul de stat al experților judiciari nu sînt experți de specializarea necesară sau în cazul în care nu poate fi numit un alt expert judiciar din motive de incompatibilitate, în calitate de expert judiciar poate fi recunoscută ad-hoc o persoană competentă în specializarea solicitată pentru efectuarea expertizei judiciare.”

Art. VIII. – La articolul 2 alineatul (1) din Legea nr. 105/2008 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 112–114, art. 434), cu modificările și completările ulterioare, punctul 1) se completează cu litera a¹⁾ cu următorul cuprins:

„a¹) expert judiciar – în cazul în care există un pericol pentru viața sau sănătatea sa;”.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

ANDRIAN CANDU

**Chișinău, 22 decembrie 2017.
Nr. 316.**